RUSKI INWALID

No. 16.

SOBOTA 20. Stycznia 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawartość. Wiadomości krajowe: Kilka słów Redakcyi. Patryotyczne Ofiary. Ukaz Rządzącego Senatu. — Wiadomości zagranniczne: Szwaycaryia. Hiszpanija. Anglia. Ameryka Północna. — Rozmaite Wiadomości. — Wiadomości Uczone. — Epigramma.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Kilka słów redakcyi.

Redakcya gazety Ruskiego Inwalida chcąc czytelnikom swoim ile można uczynić interessowaną tę gałęź swoiego pisma, która od dwóch tygodni ukazuie się w języku polskim, a widząc że umieszczane dotąd raskazy dzienne J. C. M. jako ściągaiące się tylko do woyska Rossyiskiego, nie wiele zaymuią polaków, postanowiła odtąd, na mieyscu pomienionych roskazów dziennych, dawać wszystkie *Nayważsze* ukazy, iakie wynidą, oraz wyroki, i postanowienia Rządzącego Senatu, Ministeryów i Rady Państwa, te albowiem interessuiąc każdego z obywateli, mogą bydz dla nich użytecznieysze, uczynią pismo nasze interessowańszym, i pozyszczą łaskawsze dla nas względy publiczności. Co zaś do roskazów pomienionych, te nie są zupełnie opuszczone, zawsze co w nich znaydziemy bardziey zaymuiącego będziemy udzielać czytelnikom naszym. Niezaniedbane oraz będą podobne roskazy do woyska polskiego, które się spodziewamy mieć sobie kommunikowane z Warszawy.

St. Peterzburg.

Znaydujący się w Kollegii zagraniczney Naymiłościwiey mianowani są kawalerami orderow *S. Włodzimierza trzeciey klassy*: Aktualny Stanu Radca *Połnow*. *S. Anny drugiey klassy*: Aktualny Stanu Radca *Miller*, Radca Stanu *Jukin*, Radcy Kollegiatcy *Zagorowski*, i *Parenogo*, Radca Nadworny *Dubowik*, i Kollegiatski Assesor *Chotczyński*. Orderu *S. Włodzimierza czwartey klassy*: Radca Stanu *Resleyn*, Kollegiatski Radca *Ostelecki*, Radcy Nadworni *Kondoidy*, *Hieronim Lebediew*, *Miller*, i *Firałow*. *S. Anny trzeciey klassy*: Radcy Titularni *Hesler*, *Zwoncow*, i *Stiepan Iwanow*. Znaydujący się przy Kuratorze szkół należących do Derptskiego Uniwersytetu Tytularny Radca *Muzeus*, Naymiłościwiey mianowany Kawalerem orderu *S. Włodzimierza czwartey klassy*.

Patryotyczne Ofiary.

Sztab- i Ober-Oficerowie oddzielnego korpusu, we Francyi konsystującego, biorąc udział smutnego położenia Georgiańskiego pułku Grenadierów Majora *Szwecowa*, znaydującego się w niewoli barbarzyńskiey, w celu dołożenia się do wykupienia onego wnieśli pierwszą razą 5360 franków, redukując na monetę Rossyiską 4900 rubli ass.; a nieprzestając na tym, teraz znowu nadesłali 810 franków, na Rossyskie redukując assygnaty 697

rubli. Komitet *naywyżey* utwierdzony 18 sierpnia 1814 roku niosąc im w imieniu rzeczonego Majora nayprawdziwszą wdzięczność za wspaniałe z ich strony przyłożenie się do oswobodzenia z niewoli nieszczęśliwego, za nayprzyiemnieyszy dług poczytuje, ogłosić tę z ich strony dobroczynność.

U k a z

Rządzącego Senatu 22 grudnia 1816 roku ogłaszony.

1816 roku września 13 dnia. Według Ukazu *Jego Cezarskiey Mości* Rządzący Senat słuchali doniesienia Ministra wnętrznych interessów, że pocztowe stacye w obydwóch Litewskich Guberniiach Wileńskiey i Grodzieńskiey utrzymywane były do 1813 roku na istniejących w Państwie Rossyiskim prawidłach, opłacając pensie pocztowym dozorcom z summ zbieranych na ziemskie powinności; że na początku tegoż roku za przedstawieniem Litewskiego Woiennego Gubernatora, i za naypoddańnieyszym dokładem s. p. Generał Feld-Marszałka Xięcia Goleniszczewa Kutuzowa Smoleńskiego, *Nayiaśnieyszy Cesarz Jegomość* raczył naywyższą okazać wolę, aby poczty w pomienionych Guberniiach urządzone były według prawideł, jakie miały mieysce za czasów Polskiego rządu, lecz takowe utrzymywanie pocztowych stacyi w dalszym czasie odmieniło się samo przez się, i Komitet P. P. Ministrów odebrawszy objaśnienia w tym względzie, wyrokiem swoim dnia 10 sierpnia 1815 roku postanowił: aby urządzenie onych w Litewskich Guberniiach tymże samym szło porządkiem, jakiego używano do 1813 roku, i jaki znany iest teraz powszechnie w Guberniiach wewnętrznych, wyrok takowy 20 stycnia 1816 roku *Naywyżey* potwierdzonym został; Litewski Woienny Gubernator donosi teraz pomienionemu Ministrowi, że w skutek oznaczonego wyroku wszystkie stacye pocztowe w rzeczonych Guberniach już są oddane nowym dzierżawcom poczt, którzy weszli w pełnienie tego obowiązku w pierwszey Gubernii od daty 1. lipca, a w drugiey 1 sierpnia, oraz że opłata srebrem jaka się wykonywala do dat wspomnionych, ustała. Tenże Minister zrobiwszy urządzenie w pocztowym Departamencie, aby opłata od sztafet posyłających się w Gubernije Litewskie, albo mających przez one przebiegać, była takaż sama jaka miała mieysce do 1813 roku, donosi o tym Rządzącemu Senatowi. *Roskazali*: Aby wyrok Komitetu P. P. Ministrów upoważniony *Naywyższym* potwierdzeniem, o urządzeniu poczt na tychże samych prawidłach, na jakich one utrzymywane były do 1813 roku, i na jakich w innych wewnętrznych Guberniiach utrzymują się do tąd, był wiadomy Wileńskiey i Grodzieńskiey Guberniiom, zalecić temecznym Rządom Gubernskim obwieścić o tym tych gubernii wszystkich mieszkańców za pośrednictwem ziemskiey policyi; posłać w tym celu do pomienionych rządów ukazy, i podobnemiż uwiadomić o tym P. P. Ministrów, oraz Kontrolera Państwa: co i wykonane zostało 22 grudnia 1816 roku.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

S z w a y c a r y i a.

4 stycznia.

Przez okolnik 28 grudnia rada stanu rządzącego kantonu kommunikowała urządzającym drugiemi kantonami notę Radcy stanu P. *de Gruner*, Ministra i pełnomocnika Pruskiego, pod datą 18 grudnia z *Berne*. Pomieniony Minister z roskazu swojego Dworu proponuje konfederacyi Helwetyckiey, aby traktat zawarty w 1812 roku między Prussami i Szwaycaryą był także rosciągniety i na nowe posiadłoscie dwóch stanów. Pomieniona zatym rada zaleciła kantonom przed się wzięcie środków w tym względzie.

Okolnik drugi pod tąż samą datą kommunikuje kantonom notę Generał-Porucznika *Reding*, nadzwyczaynego Posła Hiszpanii, pod datą 27 grudnia z *Schwitz*: do którey dołączony iest roskaz Króla Jegomości Hiszpanskiego, zakazujący wprowadzenie bawełny z zagranicy.

Upewniają że P. Scherer nie otrzymał pomyslnego skutku poselstwa swoiego w Paryżu; Rząd Francuzki trwa w swoim przedsięwzięciu, a przeto i P. Scherer ma powrócić.

Wprowadzanie zboża do *Basle* trwa dotąd; 3164 wory zostało niesprzedane na przeszdym targu, obfitość taka, znaczną zrobiła tannośc, nawet cena chleba bardzo się zmnieyszyła.

Rada stanu Jenewska otrzymała summę 20,000 złotych przysłaną do jey rozrządzenia, w celu dostarczenia przez zimę zatrudnień robotnikom potrzebującym. Rozumieią że fundusz ten będzie użyty do założenia botanicznego ogrodu którego niedostaje do urządzeń oświecenia publicznego założonych w Jenewie.

Nazywający się Stefan *Hugues de Bezaudun* z departamentu *War* mianujący siebie Pułkownikiem głównego sztabu będących na połowie gaży będąc oskarżony o oszukaństwo, za niedostatkiem dowodów przekonywających uwolniony od sądu,

wysłany iednakże iest s kantonu za pośrednictwem policyi wyższey.

H i s z p a n i a.

Z Madrytu, 26. grudnia.

Ostatnie listy s Kadix donoszą że zawinął do tego portu okręt z Lima mający 2 miliony piastrow przeznaczonych na handel. Mocno tu byli niespokoyni o inny okręt, niosący 600,000 piastrów na tenże sam przedmiot.

Ostatnie listy z Rio Janeira donoszą, że woyska Portugalskie miały kilka silnych utarczek z Insurgentami, i zawsze wychodziły z zwyciestwem; a to winne doskonałey karności, jaka w nich panuie, przeciwnicy zaś żadney prawie nie znają, co czyni nadzieię predkiego upadku ostatnich, a razem i powrócenia spokoyności, do którey się tak dawno wzdycha.

A n g l i a.

Z Londynu 4. stycznia.

Inkwizycyia Starego Watsona w *Borstrith* wielu zgromadziła widzów. Zrazu mówiono że się ona ma odbywać publicznie. A wrzeczy samey z naywiększą odbywana była skrytością, świadkowie nawet niewiedzieli poty czy Watson iest przed sądem, póki nie stawiono ich przed nim na oczne swiadectwo. Inkwizycyia odbywana była pod naczelnictwem Prezydenta Policyi P. *Konantu*, który począł odprzeproszenia za to że pomienionego Watsona aż do 8. grudnia utrzymywał w Koldbadfilskim domu poprawy, ato nastąpiło s przyczyny, iż niemożno było pierwiey przystąpić do rospatrzenia dzieła; że oraz był przekonany, iż *Watson* utrzymywany będzie w rzeczonym domie ze wszelką starannością, co wrzeczy samey miało mieysce według własnego zeznania Watsona. Następnie Konant odkrył iz fałszem było doniesienie o wystrzeleniu *Watsona* do Oficera Policyi *Mella*. Tu się dopiero poczęła inkwizycya. Następujące twierdzenia poparte były swiadkami: *Mell* jadący z runtem spotkał trzech pieszo idących s których ieden, był *Watson*, schwytawszy go poruczył dwóm przywołanym ludziom, *Housdingowi* i *Rodysowi* a sam udał się w pogoń za dwóma pozostałemi towarzyszami *Watsona*, niewyrzekłszy jednakże *w Imieniu Króla*. Ledwie się oddalił kiedy Watson dobywszy puginału skrytego w trzcinie grozi smiercią swoim dozorcom jesliby go nie uwolnili, w końcu ranił z nich iednego w nogę a drugiemu przeszył suknie, w czasie tey kłótni kiedy wszyscy trzey wpadli do rowu, nadiechał *Mell* niemogąc uciekających dopędzić, Watson schwytany z bronią i papierami będącemi przynim. — Po wysłuchaniu swiadków sędzia okazujący dotąd wiele dla *Watsona* grzeczności, kiedy nawet pozwolił był mu usiąść, powtórzył swoje przeproszenie, odprawił do dalszego processu do *Neiugoth*, a w końcu pozwolił obwinionemu za kilka dni powrócić do Koldbatfilskiego więzienia.

Przez ciąg cały inkwizycyi *Watson* bardzo mało mówił, a w końcu oświadczył jak wiele cierpi natym, iż dzieło jego tak zły na jego stronę wzieło obrot, i według brzmienia praw o podwóyne się obwinia zabóystwo; okazał zupełną obojętność względem pomienionego obwinienia, lecz w tym tylko do dotkliwey przyznał się czułości, że potwarz takowa robi plamę na osobistym iego charaktarze, oraz nieprzyiemny cień rzuca na całą iego rodzinę. Wyznaie iż widoki przyszłości tak są dla niego czarne, że same nawet uniewinnienie nie wieleby przyniosło radości, zakończył upewnieniem o czystości swoich prawideł, recząc że zbrodnie o które go oskarzaią pomimo wszelkie pozory, są dalekie od niego, i że nie prosi bynaymniey litości, a domaga się tylko, aby nayscisleysza sprawiedliwość niebyła zaniedkaną. Po skończoney inkwizycyi odesłano go natychmiast do Neiugot.

A m e r y k a   P ó ł n o c n a.

Nowy York, 16 grudnia.

W iedney s tuteyszych gazet pomieszczone następujące *Prix-Courant*: «*Poczciwości* — zupełnie tu niewidać. *Patryotyzmu gatunku pierwszego* — nikt niepotrzebuie. *Patryotyzmu gatunku drugiego* — potrzebują i kupują tylko na spekulacyie. *Skromności* — trzeba długo szukać, a jeżeli się znaydzie to już używana. *Obmowa* — iest w wielkiey obfitości. *Pycha* — zajęła wszystkie targi. *Odwaga* — wyprzedana zupełnie do Ameryki południowey. *Miłość* — inaczey się nieprzedaie jak zabrzęczącą monetę w gotowiznie. *Talenta* — strasznie rzadki iest towar w tych mieyscach. *W Kredycie* — zupełny niedostatek. *Otwartość* — iest to towar, który dawno wyszedł z mody.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

W roku przeszłym liczba umarłych w Wiedniu i na jego przedmiesciach, wynosi do 12,306 ludzi (786 ludzmi więcey aniżeli w 1815 roku.

W Dublinie straszny był wicher niedawno, bardzo wiele zrobił szkody.

Pożary lasów robią niesłychane w Ameryce klęski. Nieprzebyte na brzegach *Quennebec* lasy stały się niedawno zdobyczą płomieni.

Wyziew podziemny który miał mieysce nie daleko *Hilmonton* wyrzucał na powietrze drzewa na 60 stop w górę, dawał się oraz słyszeć łoskot, jaki zwyczaynie towarzyszy trzęsieniom ziemi.

W parafii *Flums* w okolicy *Sargantz* 78 ludzi biednych znalazło przytułek u zamożnieyszych, pierwsi, dla ostatnich poswięcają swóy czas pracując w rozmaitych ich potrzebach a za to wygodnie są utrzymywani, i żyią w prawdziwie braterskiey zgodzie. Postępek takowy zamożnieyszych będąc dla nich samych korzystny, zasługuie na pochwałę i na naśladowanie, które ieśliby miało mieysce, nie czytalibyśmy o tak częstych i tak okropnych skutkach dzisieyszych niedostatków.

WIADOMOSCI UCZONE.

Tego czesna Rossyiska Bibliografia.

Gazety i Dzienniki wychodzącę w Peterzburgu na rok 1817:

1. *Gazeta Peterzburska.*
2. *St. Petersburgische Zeitung.*
3. *Pismo Peryodyczne o postępie narodowego oswiecenia.*
4. *Dziennik Technologiczny.*
5. *Poczta Północna, czyli nowa Peterzburgska Gazeta.*
6. *Peterzburska Gazeta Senatu.*
7. *St. Petersburgische Senats-Zeitung.*
8. *Le Conservateur Impartial.*
9. 10. 11. *Ruski Inwalid czyli wiadomości wojenne* w Rossyiskim, Polskim i Niemieckim wychodzące językach.
12. *Syn Oyczyzny.*
13. *Duch Dzienników.*
14. *Nouvelle Bibliothèque des Dames.*
15. *Ruski Pustelnik*, czyli postrzegacz Oyczystych zwyczaiów. Dwa tygodnie temu, iak wyszedł pierwszy Numer tego dziennika, z półtora arkusza składający się. Zawarcie jego następujące: 1) *Nowy rok*, 2) *Wizytne bilety*, 3) *Listy Syberyianina.*
16. *Latarnia Czarnoxięska* czyli widok Peterzburskich roznoszących towary, czyli przekupiów, rzemieslników, i innych niższey przemysłowey klassy ludzi, dokładnym wydanych penzlem w ich właściwym ubiorze, wprowadzonych na scenę rozmawiających s sobą stosownym i odpowiednim kazdego professyi sposobem.

Ten dziennik będzie wydawany w każdo-miesięcznych sexternach, s których każdy będzie miał trzy Ryciny z opisaniem w Rossyiskim, Francuzkim, i Niemieckim językach, a na czele każdego sexternu będzie wyobrazenie jakiey kolwiek narodowey uroczystości. Wydawcy obiecują ryć pomienione wyobrażenia *na kamieniach*, czyli *litograficznie* nowym dotąd nieznanym w Rossyi sposobem.

Dodać potrzeba, że w krótce będą wychodzić ieszcze dwa dzienniki; to iest: *Dziennik wojenny*, i *Donosiciel Syoński.* Jak tylko się ukażą, nie zaniedbamy uwiadomić czytelników naszych, o przedmiotach, które w nich będą zawarte.

17. Poema narodzenia Homera napisane przez Pana *Gniedicz* czytane dnia 2 stycznia przy uroczystym obchodzie pamiątki odkrycia publiczney J. C. M. Biblioteki, w obecności swietnego zgromadzenia.

Komu przyzwoiciey (Mówi dziennik Syn Oyczyzny) opiewać w Rossyiskim ięzyku tego dawnego Oyca Poezyi nad Pana Gniedycz, ón pierwszy ukazał Rossom wszystkie piękności Homera, pierwszy ięzykiem bardzo zbliżonym do wzoru pówtórzył pieśń niesmiertelnego poety potrafił zgłębić tayniki wdzięków zakrytych w oczach ciemnego człowieka i dosięgnąć ich wartości. Pisząc takowe poema profitował ón s podaniów iakie pozostały o Homerze, o przeznaczeniu, czyli raczey o losie iaki spotkał pisma tego oyca poetow w dawne, i teraznieysze czasy, i te rosproszone rysy wystawił nam razem w iednym doskonałym, i pięknym obrazie. A napoiony pięknością zawartą w dziełach togo dawnego poety, umiał w swoim prostotę i piękność doskonale połączyć z tą zachwycającą doskonałością starozytności.

Epigramma na Kodex Justynianu.

Oto prawa dumnego widzę niegdyś Rzymu,
Pełnił ie swiat podbity s strachem i zedrzeniem,
Duma, wielkość, potęga, znikły nakształt dymu
Zniknął strach! Swiat dziś one pełni z uwielbieniem.

---

w St. Peterzburgu, w Drukarni Karola Kraya.